Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Patxi Pagola Ibarrola

Urnieta, Gipuzkoa
(1933-2022)

Aurkibidea

Biografia

Urnietako Goiburu auzoko Barkaixtegi behekoan jaio zen eta berak hamaika urte besterik ez zituela aita hil zitzaien. Ordura arte eskolan ibili zen Hernaniko Arriatsun, baina aita hil eta gero etxean lan egin behar zen eta hartan jarri zen Patxi dudarik egin gabe. Izan ere, bi senide besterik ez ziren eta lanean ongi ikasi behar izan zuen Patxik txikitatik. Barkaixtegi behekoari "kojuania" ere deitu izan diote bere aita zenari men eginez, eta Patxiren osaba bat dela medio, osabari bezala "Patxi astua" deitu dionik ere izan da Urnietan eta inguruetan. Damurik ez du izan egindako lan guztiak eginda gero, eta Jainkoari eskerrak emanez hasi zuen grabaketa, bizitza honetan aurrean jarri zaizkion gurutze guztiak eramaten jakin izan duelako.

Zintak

URN-008

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Ansa, Ainhoa
- **Data**: 2009-12-17
- **Iraupena**: 49 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k)**: Agirre, Eli - Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Eskolan Espainiako himnoa abesten

- **Erref**: URN-008/002
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:01:20. **Bukatu**: 00:02:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Umetan aita hil zitzaien. Eskolara gurpilekin egindako abarkekin joaten ziren. Eskolara sartzean, abestu egin behar izaten zuten Espainiako himnoa.

Transkripzioa
-Aittik be geatu giñan ta hamaika urte arte, hamaika urtekin hil zan atta, ta eskolaa juten giñan Arriatxuko eskolaa. Ta antomoillakin indako, antomoillan erruedakin indako abarkak izaten giñun.
-A bai?
-Bai. Ta taluan tartian urdaiya hartu bokadillotako ta zakua burutik jantzi euriya danian ta juten giñan eskolaa. Ta han eskolaa sartzeako bandera bat eoten zan haundiya, eoten zan bandera, ta nik indar asko samar nun; bestiak izango zien baiño nei esaten ziaten gehiyenetan hua ateatzeko. Ta atea hua ta kantatzen gendun: "Gloria, gloria corona de la patria que tu rojos es, abierto el corazón, una bandera gloriosa nos da nadie viviendo el gozo de morir por tí. Viva Cristo Rey! Viva Franco! Arriba España!" Hoi kantatzen gendun eskolaa sartzeako.
-Eskolara sartzeako? Bai.
-Gustatu edo ez gustatu?
-Biharko. Hua legia hola jarritta zeon eta hua [altxa deu], egunero kantatzen zan hue.
-Hura kantatuta eskolara.
-Eskolaa.

2. Eskolan ere baratzeko lanetan

- **Erref**: URN-008/003
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:02:43. **Bukatu**: 00:03:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Eskolan baratzea zegoen, eta jolas-orduan baratzean aritzen ziren lanean. Mendiko bideak ere garbitzen zituzten eskola garaian.

3. Eskolan geografia ikasteko metodologia

- **Erref**: URN-008/004
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:03:59. **Bukatu**: 00:05:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
11 urtera arte ibili zen eskolan eta asko ikasi zuen. Kantuan ikasten zuten geografia eta buruz ikasten zuten.

4. Aita hil zenekoa

- **Erref**: URN-008/006
- **Iraupena**: 0:01:43. **Hasi**: 00:06:26. **Bukatu**: 00:08:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

Laburpena:
Aita hilzorian zegoela, etxeko lurretan segan aritzeko eskatu zion, eta gaur arte bete du Patxik haren nahia. Aita hil zenean, elizara joan zirenekoa kontatzen du. Hil-kanpaiak jotzen ziren norbait hiltzen zenean.

5. Osaba hil zenekoa

- **Erref**: URN-008/007
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:08:09. **Bukatu**: 00:10:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Osaba ospitalean hil zen; Patxi etxera joan zen korrika amari abisatzera osabarengana joateko, baina iritsi zenerako hila zen osaba. 7 familiarteko hil ziren 6 hilabetean.

6. Apustua irabazi eta behia umetu

- **Erref**: URN-008/008
- **Iraupena**: 0:04:22. **Hasi**: 00:10:26. **Bukatu**: 00:14:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
29-30 urte zituela, idi-apustu bateko itzain joateko eskatu zioten. Apustua galdu egingo zutela uste zuten denek, baina irabazi egin zuten. Apustua irabazi izanagatik, saria afari bat izan zen. Patxik ez zuen nahi joan, behia umetzeko zorian zegoen eta. Azkenean joan egin zen, lagun batzuei behia nola zaindu behar zuten azaldu ostean.

7. Ahitzen ez zen gizona aitajauna

- **Erref**: URN-008/012
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:15:03. **Bukatu**: 00:16:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Aitajaunak urtero apustua egiten zuen. Aitajauna ahitzen ez zen gizona omen zen.

8. Auzolanean bideak egiten, baita izozte handiaren urtean ere

- **Erref**: URN-008/013
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:16:12. **Bukatu**: 00:18:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Bideak lehen auzolanean egiten ziren. Negu batean izozte handia izan zen, eta lan gehiago egin behar izan zen bideak egiteko. Bideak nola egiten zituzten azaltzen du.

Transkripzioa
-Gero bide eitten. Beti araldin itten zan ordun bidia dana.
-Zer?
-Araldin.
-Zer da hori?
-Auzolana.
-A, araldia.
-Auzolanian, araldia.
-Eta hartan aritu ziñaten?
-Hartan? Urte askuan. Baiña ordun itten zian [Urnietako] apeaderotik hasi ta honeaiño. Hemendikan goitik jun eta Iruranaiño. [Urnietako] kanposantutik hasi ta Barkaiztegiraiño. Hoik danak araldian itten zian baiño. Araldian atxurra ta zeakin jun eta danak [urbide hoik] garbittu. Harriya atera ta [...] ere bai. Jelate haundi urte hartan, ez dakit ze urte zan hoi, zinkuentaytres edo izan zan jelate haundi hua. Mikelako harrobin harriya ateatzen hogeita hamahiru atsalde pasatu nittun negu hartan nik, harriya ateatzen ta geo txikitzen borrakin. Ta geo hor Inbutegiko zihar hoi in zan hango harriyakin.
-Harriya ateatzeko ze erreminta ibiltzen zenduen?
-Tiroz. Palenkakin zulua inda harrobin ateatzen zan.
-Ez zan errexa izango.
-Ez. Zakina Pagua difuntua zan zakina ta harek [...] benga! Jata hiru metroko zuluak-eta iten giñun ta sartu kartutxua, buum! ta kriston harri pillak ateatzen zien. Bai, hogeita hamahiru atsalde pasatu nittun jelate haundiko negu hartan harrobin.
-Jesus. Eta gero hura dana nola ekarri?
-Gero irikin berrehun bat metro bide berriya itteko, kilometro edo gehiyo [...] zan gurdiya. Gurdi zorrotzak izaten zien ordun. Ta hantxe tiki-taka jo mailluakin jo hua berriz eta benga! Geo txikitzen eta geo bidezior hoi gaiñea, Jose Ezkerra difuntua ta, zotalakin pareta azpin ipiñi ta zabalduta iña zan.

9. Auzolanetarako ardoa eskatu eta jaso

- **Erref**: URN-008/014
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:18:00. **Bukatu**: 00:19:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Urte batean ardoa eskatu zioten alkateari auzolanetarako; ardoa eman zien, eta gero etorri egin zen ardo harekin zer egiten zuten ikustera.

10. Bideak egiteko hartutako lanak eta haiengatiko ordaina

- **Erref**: URN-008/015
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:19:38. **Bukatu**: 00:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Hasiera batean, ur-bideak garbitzeko aitzurrarekin joaten ziren elizara. Gerora, kamioiarekin hasi ziren ekartzen harria. Patxik lan asko egin izan du bideak egiten. Gaur egun, bide haiek baztertuta geratu dira, nahiz eta beharrezkoak izan oraindik.

11. Bizi guztian lana jo ta ke

- **Erref**: URN-008/016
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:22:32. **Bukatu**: 00:24:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Patxi urtebete egon zen basozain. Garai hartan etxeko martxa eta basoko lana berak eramaten zituen. Lan asko egin izan du Patxik.

Transkripzioa
- Gaiñekon, hemen etxeko lanaz aparte, beste zerbaittetan aitzen ziñan?
- Ni...
- Fabrikan batian eo ibili zea nunbaitten?
- Urtebete pasa nun diputaziyoko zean, Arizmendiko zean, guarda, forestaleko oain'e hor dao /do/ diputaziyoko zea hoi hor dao /do/ oain'e Arizmendiko zea, landa haiek eta itten dia /iteia/ hoi, iriki zuenian, erosi zuen, [...], geo neregana etorri zian billa horrea, ta jun nitzan ni horrea, ta urtebete pasa nun.
- Ya.
- Ezkonduz geoztik, "el año sesenta y siete" pasa nun urtebete ta, ibiltzen han'e goatzen... jesus...goizen lanak in behiyak hondotan ein, zortzitako oiñez hara juten giñan, Arizmendira, ta hamendik hara juteko azkar junda ordu erdi bateko bidia do e? Gaur ez nitzake /enitzake/ jungo ordubetian'e seguru asko. Azkar junda, hamabik arte lanian Aian, korrika etxea etorri, behiyak gobernatu. Andria gaixo nakan ordun oyian, “reuma ciática”k jota oyetik jaikitze ez zala /etzala/, bere einbiharra're dana oyian iten zula. Ta harei laundu, etxeko lanak in, geo belar-zulua betetzeko garaiya're etortzeako bazkaldu, korrika segakin jota belar puxkan bat moztu ta korrika ordu bitako berriz hara lanea, korrika.
- Jesus.
- Bai, xinixtu ez dao /eztao/ itteik. Ez dao xinixtu itteik bizimodu hoi. Handik etorri, seitan atea, etorri, geo, zulua, belarra igual sartu janariyakin ta ordun bixkik'e bazian, bixkialdi ordun etorriya, behiyak jetzi beharra're izaten nun. In beharreko gauzak die ta.
- Laguntzaik izaten al zenun, norbaitte?
- Jainkuana, laguntza.
- Ez da gutxi.
- Ez, dana. Nik lana, xinixtu ez dao iteik nik ze lan in, ikeragarri. Ttiki-ttikitatik geatu nitzan aitteik be, aitteik be, aitta [...] baiña sekula ezautu.

12. Gerra garaian, umeak astoaren aurretik

- **Erref**: URN-008/017
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:24:35. **Bukatu**: 00:26:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra garaian, etsaiak mendian gertu zeuden; eta, janari bila joateko, Patxi joaten zen astoaren aurretik; gizonak joanez gero, tiro egiten zuten soldaduek. Gertuko baserri batera kanoikada sartu eta asto bat geratu zen bizirik.

13. Gerra ostean janaria nola banatzen zen

- **Erref**: URN-008/018
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:26:28. **Bukatu**: 00:28:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Gosea pasa zuten gerra ostean; errazionamendua izaten zen orduan. Janaria entregatu ere egin behar izaten zen. Herrian arduradun gutxi batzuk egoten ziren janariaren banaketa antolatzeko. Sagardoa etxean egiteko, eskuz egiten zuten dolarean. Orain ez dute sagardorik egiten etxean.

14. Harrapazka eguna

- **Erref**: URN-008/020
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:29:02. **Bukatu**: 00:30:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Lotea eta harrapazka egunari buruz hitz egiten du.

15. Andregaiarekin hasitakoan, bazkari batera joatean izandako komeriak

- **Erref**: URN-008/021
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:30:22. **Bukatu**: 00:33:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Oialumera bi aldiz joan izan da Patxi, festara. Andregaiarekin ateratzen hasi zenean, Tolosara joaten zen hamabostean behin eta han elkartzen ziren. Behin andregaiaren ahizparen etxera bazkaltzera gonbidatu zuten. Egun hartan izandako komeriak aipatzen ditu.

16. Segaren prestaketa; Baserriko lanen eboluzioa

- **Erref**: URN-008/024
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:35:15. **Bukatu**: 00:38:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Sega nola prestatzen zuen azaltzen du. Zortzi urterekin aitak erakutsi zion sega pikatzen. Lehen dena eskuz egiten zen, baina gerora behien ordez traktorea erabiltzen hasi ziren. Belar-sortak bizkarrean ekartzen zituen.

17. 80 kilo bizkarrean 10 urte zituela

- **Erref**: URN-008/025
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:38:01. **Bukatu**: 00:39:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
10 urte zituela, arbi bila joan zen Patxi: 80 kilo inguruko belar-sorta ekarri zuen bizkarrean, eta aitak hura ikusitakoan, ikaratuta, belarra lurrean uzteko esan zion, astunegia baitzen Patxik horrela eramateko.

18. Aitaren agonia eta hileta

- **Erref**: URN-008/026
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:39:30. **Bukatu**: 00:42:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Aitaren hiletan, hilkutxaren atzetik zihoazela, erremolatxa bila joan ziren. Aita agonian zegoela, oinaze handiak pasa zituen. Aitak kontatzen zuenez, agonian zegoela gizon batek oinazea kendu zion.

19. Dotrinan diploma lortu zuenekoa

- **Erref**: URN-008/028
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:42:27. **Bukatu**: 00:43:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Ama Lezamakoa zuenez, gaztelaniaz ondo zekien Patxik. Eskolan ere gaztelaniaz ikasten zuten. Dotrinan diploma lortu zuen Patxik.

20. Heziketa lehen etxetik hasi

- **Erref**: URN-008/030
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:43:59. **Bukatu**: 00:46:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza

Laburpena:
Bere kintako batek ez zekien irakurtzen, baina haren arrebak buruz ikasten laguntzen zion etxean. Garai hartan etxean ikasten zuten dotrina. Gerora, Patxik seme-alabei etxetik erakutsi zizkien hainbat gauza eskolara joan baino lehen. Alaba eskolara joateko beldurrez egoten zenez, eskutik helduta laguntzen zuen Patxik; bidean biderketa-taulak errepasatzen zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-09

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com